

5. Центр розвитку «Альянс-М» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://a-m.in.ua/>
6. Технології росту. Консалтинг і навчання / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rost.biz.ua/>
7. Петренко В. П. До ідентифікації основних проблем інтелектуалізації та інтелектуально-інноваційного розвитку українського суспільства / В. П. Петренко // «Ключевые инструменты организации человеческого общежития: экономика и право». Збірник матеріалів XII-ої Міжнародної науково-практичної конференції. – Одеса: InPress, 2011. – С. 74 – 77.
8. Бутирська Т. О. Теоретико-методологічні основи державного будівництва : Монографія / Тетяна Бутирська, Дмитро Дзвінчук. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2017. – 176 с.
9. Морозов О. Ф. Ціна думки – інтелектуальний капітал : Монографія / О. Ф. Морозов. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2005. – 352 с.
10. Гинзбург В. Пора формировать моду на интеллект / В. Гинзбург // [Електронний ресурс] «Парламентская газета», 8 декабря 2005 года. – Режим доступу : <http://www.ras.ru/digest/showdnews>

УДК (005+658.589+657.6.012.16):622

**ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В
ОБҐРУНТУВАННІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ
ОКРЕМИХ ЗАХОДІВ ЕКОЛОГІЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСНОВНИХ
ЗАСОБІВ ГАЗОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

О. В. Лісова

***Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: lisovaoksana2016@ukr.net***

Екологічна (соціально-екологічна) модернізація основних засобів – об’єктивний відгук підприємств газотранспортної галузі України на вимоги Європейського Енергетичного Співтовариства в частині формування нової моделі розуміння та аналізу технологічно-інтенсивної екологічної політики ПАТ «Укртрансгаз» та досягнення ефекту декаплінгу в Україні. Хоча «вимоги щодо введення в експлуатацію та модернізації обладнання обов’язково включають в себе природоохоронну складову, проводиться відомча екологічна експертиза проектних матеріалів» [1], але «аналіз показників декаплінгу за ресурсними факторами <...> не виявив наявності тісного взаємозв’язку між економічним зростанням та споживанням природних ресурсів. Значення декаплінг-фактору <...> за використанням паливно-енергетичних ресурсів (ПЕР) – від -0,05 до 0,09», що в свою чергу, характеризує «неузгодженість і розбіжність темпів економічного зростання на рівні галузі із темпами зміни показників, що характеризують негативний вплив на навколишнє середовище» [2, с.63].

Балансова вартість основних засобів ПАТ «Укртрансгаз» станом на 31.12.2016 р. становила 411 309 666 тис. грн., незавершені капітальні інвестиції – 3 297 837 тис. грн. Підприємство капіталізувало запасів подвійного призначення в рамках модернізацій основних засобів на суму 1 541 820 тис. грн. при незавершених поточних ремонтах 185 801 тис. грн. [3, с.12-14].

Прийняття управлінського рішення щодо реалізації окремого заходу екологічної модернізації основних засобів газотранспортних підприємств (ГТП) на сучасному етапі розбудови європейських підходів до функціонування об'єктів газової галузі здійснюється в умовах невизначеності, породженої варіативним рядом можливих наслідків, необхідного аналізу подеколи альтернативних моделей такої модернізації, значного обсягу інформації, що носить апріорний характер та накопичена за значний період у вигляді неформальних уявлень. Вбачається, що за таких обставин з метою підвищення ефективності та ситуаційної адекватності прийнятого рішення доцільне застосування не лише екологічної, але й економічної експертизи, яка «за суттю проведення є прикладним теоретико-експериментальним дослідженням, тобто дослідженням теоретичного характеру, що ґрунтується на використанні логічних, діалектичних та математичних методів пізнання, пов'язане з дослідною перевіркою виявлених залежностей, якостей, зв'язків тощо на фактичних даних конкретного об'єкту – фізичної чи юридичної особи та спрямована на одержання і використання знань для практичних цілей» [4, с.88].

Ілюстрацією даного підходу, зокрема, може стати відсутність визначеного запланованого та фактично досягнутого економічного ефекту від реалізації інвестиційної програми ПАТ «Укртрансгаз», розбіжності у самих сумах фінансування програми на 2015 рік: за даними підприємства обсяг фінансування становить 2 559 185,67 тис. грн., тим часом у відкритому доступі зазначено обсяг фінансування у 2 433 528,67 тис. грн. [5]. Слід зазначити, що цільовими напрямками інвестиційних програм газотранспортної систем на 2015 р., 2016 р. визначено «роботи з капітального ремонту, реконструкції та модернізації магістральних (розподільних) газопроводів та споруд на них, транспортні засоби спеціального призначення, заходи, спрямовані на зниження виробничо-технологічних витрат та понаднормованих втрат природного газу, та придбання сучасних приладів діагностики й обстеження та впровадження систем протиаварійного захисту» [6,7].

Порядок формування інвестиційних програм газопостачальних, газорозподільних, газотранспортних та газозберігаючих підприємств затверджений постановою НКРЕ від 28.11.2011 № 2255 [8], відповідно до 2.4.4 якого до інвестиційної програми слід додати техніко-економічне обґрунтування необхідності та доцільності проведення робіт, закупівлі основного обладнання, матеріалів, апаратного та програмного забезпечення, окремо щодо кожного заходу інвестиційної програми, включно зі строками окупності та запланованим економічним ефектом від реалізації заходів. Натомість, в зазначеній інвестиційній програмі таке обґрунтування відсутнє. Окрім того, кількість магістральних трубопроводів, які попадали під реконструкцію з 13,94

км зменшено до 0,40 км, проведення модернізації (в т.ч. екологічної) не передбачалось взагалі за кошти даної інвестиційної програми.

Вважаємо, що застосування економічної експертизи на етапі оцінки техніко-економічного обґрунтування необхідності та доцільності проведення робіт окремо щодо кожного заходу інвестиційної програми, зокрема модернізації (в т.ч. екологічної), ускладнило б формалізацію прийняття управлінського рішення щодо програми та суттєво підвищило інформаційну та сутнісну достовірність формування планових обсягів та очікуваних результатів реалізації тощо.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт ПАТ «Укртрансгаз» – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://utg.ua/utg/gts/environmental-protection.html>.
2. Сотник І.М. Декаплінг-аналіз економічного зростання та впливу на довкілля в регіонах України// І.М.Сотник, Л.А. Кулик. – Економічний часопис-XXI. - № 7-8(2)'2014. – С.60-64.
3. Публічне Акціонерне Товариство „Укртрансгаз”. Фінансова звітність станом на 31 грудня 2016 року та за рік, який закінчився цією датою. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://utg.ua/Ukrtransgaz%2016fsu_with%20signatures.pdf – Назва з екрану.
4. Перевозова І. В. Теоретико-методологічні основи економічної експертизи як форми фінансового контролю: монографія / І. В. Перевозова. – Івано-Франківськ : Тіповіт, 2013. – 304 с.
5. Аналіз реалізації інвестиційної програми «Укртрансгаз» – [Електронний ресурс] – Режим доступу : https://zhytlo.in.ua/ua/napryamok/tarifi/analz_realzac_nvesticjno_programi_ukrtransgaz.html.
6. Звіт про результати діяльності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, у 2015 році. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.nerc.gov.ua/data/filearch/Catalog3/Richnyi_zvit_2015.pdf – Назва з екрану.
7. Звіт про результати діяльності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, у 2016 році. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.nerc.gov.ua/data/filearch/Catalog3/Richnyi_zvit_2016.pdf – Назва з екрану.
8. Порядок формування інвестиційних програм газопостачальних, газорозподільних, газотранспортних та газозберігаючих підприємств [Електронний ресурс] : постанова НКРЕ від 28.11.2011 № 2255, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 22.12.2011 № 1502/20240. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1502-11> – Назва з екрану.